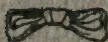


… Roháč z Dubé.

… věrném Čechu vůle nezlomné.

Napsal

František Kozák.



V Čáslavi.
knihtiskárna Karla Štrupa v Čáslavi.

Cena 1 kor.

JAN ROHÁČ Z DUBÉ.

Rozesílá expedice
časopisu HUS
◇ v Čáslavi. ◇

JAN ROHÁČ Z DUBÉ.

NAPSAL

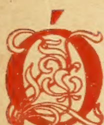
FRANTIŠEK KOZÁK.



V ČÁSLAVI.
Vytisknuto nákladem vlastním u K. Štrupa v Čáslavi.



Pokolení málo statečnému
a pravdě zproneveřilému.


DUCHU HUSŮV, s úctou tebe volám,
tys láska má, tvé moci neodolám,
ty pomoz mi, když budu vypravovat
o věrném Čechu, jehož měl by chovat,
kdo Čechem jest, vždy v upomínce vděčné.

Když národ v mdlobě, v chvíli nestatečné,
již počal slevovat z svých ideálů,
on věren byl . . . Zdaž odepřeš mu chválu?

V něm víra kostnického mučenníka
a síla trocnovského válečníka
se spojily a daly souzvuk jeden.

Když zmučen, spoután, k popravě byl veden,
on patřil směle v oči hrůze skonu . . .

Kdo to? — Jan z Dubé, hejtman na Sionu.

I.

JAN ROHÁČ z Dubé, věrný Táborita,
(a takových už nemnoho se čítá),
muž statný, s vousem jako holub sivý,
a s okem jako sokol z horské nivy
a s rukou silnou jako ocelivou
a s duší zlatou, něžnou, z Boha živou, —
v svém novém hradě dole na nádvoří,
kdež vojsko jeho malý houfec tvoří,
v němž každý však jest hotov na smrt jíti,
k svým věrným jal se takto hovořiti:

„Zde zůstaneme, ať se co chce děje.
Hrad pevný jest, má dobré, silné valy
a příkop hluboký, a takřka směje
se všechněm škůdcům s vysoké své skály.
Zdi tvrdé jsou, a tvrdí jsou zde lidé.
Zde zůstaneme — nechť si Zikmunt přijde.

Zde útočiště své měj zákon Páně
a každý věrný učeň mistra Jana.
Kéž odtud vzejde spása naší straně!
A celá vlast kéž odtud burcována!

Zem česká, nyní ovšem unavená,
a jedem antikrista otrávená,
buď posilněna k boji s této skály,
by zákon Páně, svátost pod obojí,
a dobré řády, tak jak v deskách stojí,
se právem zas a drahou věcí staly.“

„Ty, bratře Zelený, jsi bystrá hlava,
jsi puškař dovedný, jsi hlava smělá —
tvá ruka umí dělat těžká děla,
z nichž střelba smrt a zkázu zanechává.
Své pušky, houfnice a hrubé kusy
si postav tam, kde nejlépe se hodí.
Dnes střelba mocně uplatnit se musí —
ať slouží nám, a jiným všem ať škodí!“

„I tobě, Výšku, všecku chválu vzdávám.
Jsi podle původu a rodu Lechem
však už jsi se stal dobrým, celým Čechem —
na tovaryšství tobě ruku dávám.

Rot táborských, kdys bojem v poli dlících,
pro zákon Páně věrně pracujících,
jsi upřimným vždy býval milovníkem
a všechněch tužeb jejich účastníkem.
Buď na Sioně vítán, bratře milý.
Tvůj lid a ty jste dodali nám síly.
Mně vhod je každý, kdo jsa z dobrých lidí,
lži Zikmuntových žhavě nenávidí . . .“

Tak Roháč hovořil.
V tom okamžiku
vzduch roztřepalo silné zatroubení.
To někdo venku žádal otevření.

Hlásný:

„Kněz Prostředek tam v středu svého šiku
před branou stojí. Žádá za vpuštění.“

Roháč z Dubé:

„Spusť most a rychle otevři mu bránu!
Přichází vhod. Dal též se na mou stranu.“

„Buď vítán Prostředku! Jsi dobrý známý.
A dobře činíš, že zde budeš s námi.

Tak vytiskli tě přece z města Hradce?
Rád věřím, že to byl kus těžké práce.

Aj, král chce tedy zlomit odpor každý
hned v zárodku, a jinak neštítí se
ni ukrutností, ano ani vraždy . . .
No, stále tentýž! Dravec nemění se
ni povahou ni srstí — šelmou dravou
jest Zikmunt se vší královskou svou slávou . . ."

„Tak tedy bratří, drahou českou zemi,
za všecky jeden, všichni za jednoho,
ať půtek málo nebo bojů mnoho,
vždy budem chránit věrně přede všemi,
co zlíhlo se jich v Čechách, nepravostmi:
před pochybnými mnohých pánů ctnostmi,
před myslí obojetnou mistrů z Prahy,
před falší odvěkého škůdce, Říma,
před úkladnými královými vrahy.
A Bůh pak, jenž své vlády žezlo třímá
nad celým světem, račiž s námi býti
a rač nám dáti šťastně zvítěziti."

„A nyní, bratří, jménem Páně jděte,
kam komu místo služby vykázáno.
A slyšte mne! Co pravím, všechněm pravím: Bděte!
jak stojí v svatém čtení Písem psáno.

Měj každý v ruce meč neb blízko sebe.
Měj ducha bratra Žižky každý v sobě.
Měj na paměti Krista, jeho nebe
a věčnou spásu duše, v každé době.“

„Pod ztrátou hrdla loupiti se nesmí.

Však co je královo, to směle vezmi,
(boj ovšem byl mu opovězen řádně —
chcem bojovati silně, a ne zrádně)
leč nedrž pro sebe. Vše všechněm patří,
co kořistí se stane.
Zde jsme bratří.“

„Boj na život a na smrt bude tuhý,
však snaž se každý retovat své druhy.

A pamatujte správně heslo denní.

To vše je nutno k boji, k vítězení.

Hrad tento pevný nese jméno Sion.
A heslo naše stálé budiž: Sion!

Kéž ze Siona podle Písem znění
i nám i vlasti přijde vykoupení!

II.

NA HLÁSNÉ VĚŽI starý strážný sedí
a bystrým okem do daleka hledí.
I vidí (pohled ze vsi dobře známý)
as deset vozů, vesměs pod plachtami.
I skřípou kola, skřípou pronikavě,
až zvuk ten jejich ostře řeže v hlavě.

„Hej, Jene, rychle! Pošli zprávu pánu.
Spust dolů most a otevři nám bránu.“

„Aj, kořist vežem: víno sladké, staré,
jež stářím neztratilo síly jaré,
ba každou žilku k tanci popohání —
snad zrálo někde na tokajské stráni.

Ó umí Zikmunt dobrá vína píti,
leč z tohoto už zrak mu nezasvítí.

To nás zde bude těšit v dlouhé chvíli,
abychom k zápasu se posilnili . . .“

A zase strážný na svém místě čeká
a zírá bystrým okem do daleka.

I vidí velký, šedý oblak v dáli . . .

Co to?
Snad že by bratří utíkali?
Snad že je honí čety Zikmuntovy?
Toť byl by jistě příběh z cela nový.

A jaký křik to! Jaká těžká vřava!

Vždy blíž a blíž se oblak popodává.

„Hej, Jene, rychle! Pošli zprávu pánu.
Spust dolů most a otevři nám bránu.“

„My stádo volů ženem od Čáslavě,
jež Uhři uloupili kdesi na Moravě
a zemskou stezkou klidně dále hnali,
a hnali, hnali, až jsme jim je vzali.

Z těch maso jíst už nebudou tam v Praze,
kde žije Zikmunt, šalebník ten známý,
s svým komonstvem a svými kuběnami
ve hříšném pychu, ve frejířské snaze . . .“

A zase strážný s hlásky v dáli patří,
zda neblíží snad od někud se bratří.

Aj, od Hory teď, ještě v dálce šedé,
jak oku zdá se, houfec bratří jede.
Leč zvolna jede, jaksi starostlivě,
krok za krokem, a ne jak jindy živě,
ne s bystrým, rozpustilým koní cvalem.

Co jest?
Snad nejdou domů s těžkým žalem?

„Hej, Jene, rychle! Pošli zprávu pánu.
Spust dolů most a otevři nám bránu.“

„Zde Hora Kutná (ďáblův měšec kdysi,
teď město české, které už se křísí
z svých těžkých pohrom, že zas stříbro těží)
nám ze zásob svých české groše bílé
dnes posílá až příliš roztomile.“

Jak mnoho jest jich?
Počkej; sečteš z těží!

As dvacet měšců stříbrem naplněných
a k hřbetům koní dobře připevněných
tam pánu králi (k ďasu jeho jméno!)
bezpečně mělo býti dopraveno.
Leč my jsme průvod slavně zaskočili
a po krvavé seči uchvátili,
co král si objednal byl, pěkně sami.

To věřím, že jsme hodni tvojí chvály!

Nechť poklad králův v boji proti králi
nám pomáhá a jiným spolu s námi . . ."

A zase strážný stojí na své věži
a hrad i kraj svým bystrým zrakem střeží.

Již delší dobu nic jej nevzrušilo.
Ba, jak by všecko v sladkém míru žilo,
tak klidně oral sedlák svoje lány
a nestaral se o krále a pány.

Leč nebyl mír.
Jan Roháč ze Sionu,
byl odpovědným nepřítelem trónu
a těch, co králi věrnost přísahali.

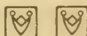
Sám proti všem, a zvláště proti králi.

O pane Jene, udatný a smělý,
jsi poslední z těch, kteří v Čechách chtěli
i lidu dát, co lidu náleželo:
pán nepán . . . bratří jsme . . . a jedno tělo.

Co vidím? Od Ratajů jezdec jede,
a jede sám. Ten nezná bázně bledé.
Sám k Sionu se béře. Již je zříti,
jak jeho brnění se v slunci třpytí.

Aj, Hynce Ptáček z Pirkštejna!
Oč hraje,
že blíží se tak vážně? Či se kaje?

„Hej, strážný! Rychle! Pošli zprávu pánu.
Spusť dolů most a otevři mi bránu . . .“



III.

ÍŇ NA SIONĚ v prvním jarním čase,
jsouc plna slunce, skví se ve své kráse.

Tam na zdi krunýř, meč a přilba visí,
a na druhé zdi na polici mísy
a žbány a též jiné ozdobnosti,
jež pro oči i pro poctu jsou hosti.

Tu na lavicích těžkých vedle stolu
pán Hynek a pán Jan si sedí spolu.
Jsou ve vážném, jak zdá se, rozhovoru,
a tuším, že jsou chvílemi i v sporu.

Roháč z Dubé:

„Buď vítán! Rád tu vidím svého strýce;
však bál jsem se, že neuzřím ho více.“

Ptáček z Pirkštejna:

„Ba, u Lipan — a každý v jiné straně
a každý blízek smrtonosné ráně —
tam posledně jsme poblíže si byli,
a od té doby jsme se nespatřili.“

Roháč z Dubé:

„Ó žel! že tehda podlehli jsme v poli!
Ta rána bolí, v srdci stále bolí.
Ten úskok váš, to vaše zabíjení,
to po všem bratří lstivé upálení,
ten konec Tábora, ten triumf Říma —
to bolí, bolí . . . a hněv v duši dřímá . . .“

Ptáček z Pirkštejna:

„Leč mír byl zjednán (žádoucí to změna)
a zem je zase téměř sjednocena,
a král jest tu a s králem zdání vlády.
A již se vracejí zas staré řády.“

Roháč z Dubé:

„Ó staré řády špatné řády byly.
Ty všecko zlé, co přišlo, způsobily.

Jen jeden řád je dobrý: zákon Páně;
a jeden znak je čestný: kalich Páně;
a jeden král je slavný: Kristus svatý —
a Zikmunt, lhář, buď v Čechách na vždy klatý...“

Ptáček z Pirkštejna:

„Ó strýče Jene! Přestaň králi láti,
a přestaň proti králi bojovati.
Dnes nabízím ti milost jménem jeho.
Pojď, vzdej mu hold, a budeť konec všeho...“

Roháč z Dubé:

„Já? Nikdy!“
„Zikmunt zradil mistra Jana.
Krev byla jeho vinou prolévána.
On vrahy křižáky sem do Čech vodil.
On falešnými sliby pány svodil.
On kompaktáta hříšně podkopává
a směle šlape svatá vlasti práva.“

Ptáček z Pirkštejna:

„Ó hanba! Ty jsi zrádce krále svého.
Jsi buřič, škůdce dobra veřejného.
Jsi proti všem a všichni proti tobě —
a zhyneš — jistě zhyneš v krátké době.

Já sám — Bůh pomoz — chci tě pokořiti,
a hnízdo tvé zde ohněm podpáliti . . .“

Roháč z Dubé:

„Ty tak, ó strýče?
Tas!
Z nás jeden zhyne.
Buď ty neb já. Již není rady jiné.

Leč stůj!
Nač meč?
Jsi hostem . . . Konec vády!
Jdi! Král a Řím ti odmění tvé rady.“

Ptáček z Pirkštejna:

„Již jdu . . .“
„Však brzo zas se uvidíme,
a jeden z nás, co za hrobem je, zvíme . . .“

I zařinčela okna u komnaty,
jak padal most za hradebními vraty . . .



IV.

JIŽ MĚSÍC úplňkový čtyrykráte,
nad hradem přešel v záři stříbrnaté,
a síla těch, co na podhradí leží,
je zemdlena.
Jsou bdělí strážci věží,
hrad tvrdý jest (jeť pevnůstka to nová),
a ještě tvrdší vůle Roháčova.

Již mnohý útok z venčí učinili,
leč dosud byli vždycky odraženi.

I zuřil Ptáček. Marné hněvu vření —
neb jeho hněv ho nepřiblížil k cíli.

Než přišlo vojsko Sion oblehati,
Jan Roháč velel z venčí podkop dáti
a uložil v něm smrt — dva soudky prachu.

Když nastal výbuch, jako po zahřmění
vše ztichlo . . .
Zkáza!
V divém strachu,
kdo živ je, běží tam, kde trosek není.

A Výšek zase do příkopu jámy
a do jam hroty velel nasázeti,
by útočníci zranili se sami,
když přes příkop by chtěli k hradu spěti . . .

A když pak výpadem se strany obě
buď ve dne střetly nebo v noční době,
kněz Prostředek byl divem udatnosti;
On slovem bil, ne mečem, bez milosti.

Leč nejvíc puškař Zelený jich stišil . . .

Sic obléhači dali zdvihnout sruby,
a každý vůdce srub svůj tolik zvýšil,
že na roveň byl se zdí u ozubí —
i bylo možno smolné věnce žhavé
a těžké koule do vnitř vstřelovati.

Však oko Zeleného pronikavé
hned každou obmyslnost rychle zvrátí,
a každá nepřátelská rána střelná
se dvojmo splácí — žádná bezúčelná.

Ba každá koule mistra Zeleného
vždy doletěla přesně cíle svého
a její ostré vzduchem zasvištění
vždy bylo smrt a srubů poboření.

I zuřil Ptáček.
Marně soptí, šílí,
neb jeho hněv ho nepřivádí k cíli.

Tak zbylo málo těch, co obléhali,
a žádná pomoc nekynula z dáli.

Král celou zemi zval a volal v zbraně:
že Roháč prý je škůdcem každé straně
a nepřítelem míru veřejného.

Zval marně.
Kde kdo říkal: „Škodí králi;
ať král si srovná, co je věcí jeho . . .“

I psal král na jih, kde ne dosti stálý,
leč mocný sídlel přívrženec jeho:
„Ó Rožmberku, smutek v srdci nosím,
že Roháč z Dubé škodí divolstivě;
a proto pro živého Boha prosím
a žádám tebe, pane, úpěnlivě:
jdi, pomoz věrným, u Siona dlícím . . .“

Leč Rožmberk se činil neslyšícím.

A ke všemu teď nemoc v tábor padla.
Zlá nemoc. Těla mužů statných chřadla.
A pozvolna se síla vytratila,
až zhaslo světlo jim, a žalost zbyla.

Zlost Hynka přešla.
Smuten byl v té chvíli;
leč ani smutek nedoved ho k cíli . . .

V tmě noční dole strážné ohně plály
kol hradebního příkopu.
A v dáli
je vidět stíny nocujících stráží
jež kráčí tak, jak předpisy jim káží.

Pán Hynek Ptáček obchází kol hradu,
kde poněkud jen zdá se cesta schůdná,
a zkoumá, bdí-li stráže podle řádu . . .

V tom slyší hovor.
Cepník:
„Je to vojna nudná . . .

Sudličník:

I mne to netěší, že v noci bdíme.“

Tarasník:

My hynem zde, ti v hradě nám se smějí.“

Zeman:

„A k vůli komu se zde lopotíme?
Je Zikmunt hoden toho? Zle mu přeji.
Těch Uhrů nebýt, pán náš byl by zkrušen
a tábor byl by býval brzo zrušen.

Pražan:

Však brzo snad i jinde práce bude.
Co slyším z Prahy, divně v uši hude.
Zas staré bludy všude vůkol bují,
a jednušky se zase roztahují,
a Rokycan je v nemilosti bledé —
ó divně, divně král si v Praze vede.“

I zaťal Ptáček zuby ze vší síly,
leč vnitřní hněv ho nepřivedl k cíli. —

I svolal ráno radu Ptáček bdělý
a předložil jí otázku: Co nyní?

A jedni tak a jiní jinak chtěli,
však do jednoho všichni svorně míní,

že žádoucno je věci rozhodnouti:
buď zvítězit — neb brzo dál se hnouti.
„Je málo nás a zima již se blíží,
a ke všemu ta nemoc zle nás tíží...“

Michal Orság, Uher:

Jsem tu. Co má být, chci by brzy bylo.
Jsem proto, aby dnes se útočilo.“

Jan Literát, Pražan:

No, někteří nám, myslím, padnou zase;
jeť útok marný v tomto truchlém čase.“

Hynek Ptáček z Pirkštejna:

Já dal jsem kopat tajně dlouhou štolu
ze středu stanů do příkopu dolů.
I ovšem — ještě není proražena...
ta práce můž být rychle dokončena...

Já navrhuji rázný útok tedy...
kdož ví, snad bude to již naposledy.

I vítr dnes je přízniv — táhne k hradu,
a kouř těm za zdí bude silně vadit.

Ty, Literáte, střílej z kusů v zadu,
ty, Orságu, zas v předu budeš řádit
a mocným šturmem na hrad útočiti,
a já dám štolu rychle proraziti.
A přes příkop jda přilnu ke zdi směle.

Snad přelstíme je.
U Lipan se skvěle
lest zdařila. Nuž se lstí na to jděme . . .

Buď padne hrad, neb zítra odtáhneme."

A na tom tedy všichni toho rána
se shodli jako na čems bohulibém.

Ta shoda rukou dáním dojednána
a tajnost její zajištěna slibem . . .

I bylo ticho v stanech na podhradí.

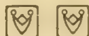
A pozdním letním žárem slunce hřeje,
a tu a tam si ptáče hlásek ladí,
a teplý větřík směrem k hradu věje
a nese vážný hlahol zvonů z dáli.

I zdá se, jak by všichni v stanech spali.

Však nespali.
Tam v podzemí je živo:
tam z hloubi temné zvuky doléhaly
jak když se staví nebo boří zdivo . . .

A v zadumání Ptáček hlavu chýlí.

„Jak bude?“
„Dojdu, dojdu nyní k cíli?“



V.


STÍNU VĚŽE sionského hradu
je shromážděný houfec bratří celý.

Dnes na novo se sestoupili v radu,
co činit nebo nečinit by měli.

Ne víc než třikrát dvacet jich se hájí
(a to je proti králi hlouček malý),
leč všechněm těm, co je tu obléhali,
až dosud přece šťastně odpírají!

Jak bude dál, toť ovšem v ruce Boží.

Však nepřítel, již zemdlen ve své moci,
se opět jaksi povážlivě množí,
neb divé Uhry přived ku pomoci
Zigmuntův rádce, Michal Orság divý.

Leč Roháč z Dubé nezná bázně bledé.

Onť jako dosud, dokud bude živý,
se bude bránit.
Toho nedovede,
by vydal hrad, neb o milost snad žádal,
neb aby před vítězem zbraň svou skládal.

I počal mluvit Roháč:
„Druzi milí,
z vás někteří jste tehda se mnou byli
a s bratrem Žižkou, když jsme zakládali
tam na hradišti hory Tábor valy . . .

A mnohý z vás zas v paměti své chová
boj přeslavný zde blízko Malešova . . .

A někteří zas předobře to znají,
jak v čáslavském jsem hejtmanoval kraji . . .

A jiní pamatují na Lipany,
kdež padlo tolik našich dobrých lidí,
(a jistě každý v srdci nenávidí
jak Římany, tak věrolomné pány . . .)

A jiní jinde v mnohé ostré seči
jste byli se mnou ve dnech nebezpečí . . .

Ó slyšte nyní řeč mou, bratří milí!

Teď nepřátelé naši sesílili.
Nic nevíme, jak dlouho budem tady,
a nebudem-li přec jen přemoženi —
běh věcí válečných se rychle mění —
jsou zvěsti, že i tvrdé padly hrady.

A proto kdo z vás bojí se tu dlíti,
ten nyní směle může odejíti.

Na jižní straně strmí příkrá skála
a schyluje srázně do údolu,
a po té v noci lze se spustit dolů —
jeť při tom námaha, leč úzkost malá.

Jen jedno při tom žádám pod přísahou,
sběh aby nikdy, nikdy nepověděl,
co na Sionu viděl nebo zvěděl:
i mimo hrad ať chrání věc nám drahou.

I odmlčel se Roháč přede všemi.

A užasli se všichni. Byli němi.
Ni jeden neřek': „Já chci odejíti . . .“

I pravil Roháč:

„Díky, bratří! Díky!
Jste výbornými, vidím, bojovníky.
Jáť tušil, že tu chcete se mnou býti...“

„A nyní mluvmež o něčem zas jiném.

Bez zásob zmohou nás, a hlady zhynem.

Je správce domu tuto, Petr Malý?

Rci nyní, bratře, podle pravdy, zdali
na delší dobu se vším vystačíme?“

Petr Malý:

„Je zásob dost! I voda teče bystře.
My půl roku tu dobře vydržíme.“

Roháč z Dubé:

„A nyní tebe ptám se, střelby mistře,
jak mnoho máme prachu pro houfnice?“

Puškař Zelený:

„Prach dochází. Ve sklípku není více.
Ne mnohokrát už útok odrazíme
při střelbě z kusů...“

Roháč z Dubé:

„Nuže, nastavíme
víc praků strojních. Budem tvrdá slova
to kamenitá slova, posílati
tam do ležení páně Zikmuntova —
a Pán Bůh sám nám račiž pomáhati.“

A nyní, bratří, zhůru! Jen ne bát se!

Stůj každý věrně ve své povinnosti.
Když stráž, tak stráž. Když práce, tedy práce.
Aj, oddechu vždy bude ještě dosti.
Já doufám, Bůh dá, že je pokoříme —
a smrti snad, to vím, se žádný nebojíme“ . . .

Pak obrátil se Roháč na tu stranu,
kde Prostředek a Výšek stáli spolu,
a pravil: „Zvu vás, obou vzácných pánů,
co nejupřímněji dnes k svému stolu.“ —

Síň panská v hradě v pozdním letním čase,
jsouc plna slunce, skví se ve své kráse.

A na zdi krunýř, meč a přilba visí
a na druhé zas na polici mísy

a džbány a i jiné ozdobnosti,
jež pro oko i pro poctu jsou hosti.
A v středu síně podél jedné stěny
je stůl, a na něm oběd připravený.

Roháč z Dubé:

„Ej, především můj pozdrav, vzácní páni!
Zdeť sprostný stůl a sprostné uctívání.
Tak, sedněte a berte za vděk přece:
zde kýta z rožně a tam teplá plece;
tu uherské jest, mok to sladký, bílý —
já piji vodu; voda nerozčílí.“

Hosté:

„Ó díky, díky! — Při chuti jsme oba.“

Roháč z Dubé:

„Zlí společníci v pravdě: hlad a mdloba . . .“

„Jak divně jsme se tuto sešli!
Z Hradce
jsi přišel ty, ó kněže, z tuhé práce,
a bratr Výšek z kraje žateckého,
já z Tábora, jenž vzdal se vzdoru svého . . .

O rcete každý, proč jste přišli ke mně?“

Kněz Prostředek:

„Já přišel pro pravdu, jak v Písmu stojí,
a pro večeři Páně pod obojí.
Já zhoubné antikristovo to plémě,
jež církvi splodil Řím, mám v ohavnosti,
a, dokud živ, chci boj vést s jeho zlostí.“

Výšek Račínský:

„Já přišel pro pravdu, jak v Písmu stojí,
a pro večeři Páně pod obojí.
A potom: toužím v hloubi srdce svého
po sjednocení lidu slovanského.
Jak Sokol z Lamberka, muž přeudatný,
a bratr Žižka, rytíř Páně zdatný,
nám u Grunwaldu slavně pomáhali,
že Němce křižáky jsme potepali:
tak zas i já teď s vámi stihám Němce,
a jiné s křížem jdoucí cizozemce.“

Roháč z Dubé:

„I já jsem pro pravdu, jak v Písmu stojí,
a pro večeři Páně pod obojí.
Leč při tom pobádá mne tužba vřelá,
by pod Zikmuntem vlast má nezemdlela,
a nezhynula zvolna jedem Říma.

Neb mysli dvojakost, jež v každém dřímá,
by mohla vzrůst jak saň, jež ohrožuje
a otravným svým dechem usmrcuje.
Ta dvojakost, již mají mistři fistři
a jiní lidé k zisku svému bystří.

A mimo to má duše o to stojí:
dát lidu, co by lidu náleželo;
pán nepán . . . bratří jsme . . . a jedno tělo.

Mne jako přízrak stále nepokojí,
že národ měl by zhynout, samochtěje,
jsa sehnut pod jho římské, bez páteře,
vždy jiným víc než samu sobě věře,
a lži a pravdě střídavě se směje.

A nad to: srdce mé je pochybností rváno,
zda krveprolitím a krutým bojem
a násilím a jiným nepokojem —
zda tím se vzbudí vlasti lepší ráno.

Snad líp by bylo válek zanechati
a zvolna, tiše, v lidu pracovati.

O kéž se vlasti zrodí lidé zlatí,
již budou pouze duchem bojovati!“

Kněz Prostředek:

„I mne to v nitru často nepokojí,
že knězem jsa přec trvám v tuhém boji,
a činí tak i naši kněží jiní,
a všichni myslí, že tak dobře činí.

Bůh ovšem velel zhubit Kananejské,
že v modloslužbě sobě libovali —
a má být v Čechách jinak?
V machabejské
pak době kněží mečem bojovali
a vítězili slavně. Naši kněží
jen totéž činí, když tak musí býti.
Když dům je stižen morem, lze jej s těží
dál obývat. Je nejlíp zapáliti . . .

Kněz ze všech nejvyšší, můj Kristus milý,
ten ovšem brání, a to ze vší síly,
věc svatou hájit mečem, bojováním.
On vítězil jen slovem pravdy čisté
a sebezapřením a milováním
a smrtí svou . . .
Ó díky tobě, Kriste!
Já věřím přepevně, že tvoje říše,
se jednou bude šířit svatě, tiše,

bez krve prolití a násilností,
a vtělí se pak v církev plnou cností
a svaté vnitřní krásy, jak se patří,
a potom bratří“ — — —

Slyšte! Této chvíle
zpěv doléhnul sem v plné mužné síle:

Kdo jste Boží bojovníci
a zákona jeho,
proste od Boha pomoci
a doufejte v něho,
že konečně s ním vždycky zvítězíte.

A byť bylo dokonati
život ve ctném boji,
Bože, rač nám všechněm dáti
sílu k tomu boji —
náš život s Kristem bude trvat věčně . . .

V tom padla rána!
V dálku ohlas letí.
A zase nová rána — druhá — třetí —
a zas a zase — střelba v předu, v zadu —

a křik a shon se ozval uvnitř hradu.

Co to?
Toť útok!
Vzhůru! Na svá místa!

Jan Roháč již se rychle k boji chystá:
vzal brnění a přilbou přikryl hlavu,
meč pevně sevřel a — již dolů chvátá
a přímo tam, kde slyší hluk a vřavu —
a jeho tvář je hněvně rozehřáta . . .

„Tam, kněže, braňte zdi!“
„Ty, Výšku bdělý,
veď sem svůj houf a učiň výpad smělý“ . . .

„Hej, bránu dokořán! Most rychle dolů!“

Tak volal Roháč hlasem jako hromu,
když s velkým chvatem, přímo ode stolu,
šel v boj, ač neznal ještě, proti komu.

A již se žene jako voda dravá
v pláň předhradní a blesknvým mečem mává,
a za příkopem na náspu, jak klasy
pod srpem žence v letní žňové časy,
tak lidé klesají — a nachem temně
se barví země.

V předu v zadu, v pravo v levo valné
zní rány — a pak vzdechy, vzdechy žalné.

Jak stádo ovcí plaše ustupuje,
když silný vlk je dravě rozplašuje:
tak nazpět k stanům do uctivé dáli
se Uhři Orságovi s hrůzou hnali.

A jako býk, když zle je rozhněvaný,
svou schýliv hlavu, rohy nastavuje,
tak Roháč z Dubé směle postupuje
a mečem ostrým trká na vše strany —
a bystře hledě povely své dává
a z podhradí roj Uhrů vymetává.

Již po té velmi těžké mečem prací
se unavený nazpět k bráně vrací,
a po boku mu Výšek, soudruh pravý,
jsa poraněn a krváceje z hlavy . . .

A již se blíží k mostu spuštěnému
jak k bezpečnému útočišti svému —

V tom nový křik!
„Ty od příkopu, synu?
Tak pojď — a duši poruč Hospodinu.“

„Aj vzhůru most!“

„Nuž tedy pojď se bíti,
dnes rozhodne se, kdo je hoden žíti
a kdo má jíti tam, kde světla není“ . . .

„Ó ne tak, strýče,“ Hynce Ptáček vece,
„já živého tě zavru do své klece
a budeš ptáčkem také“ . . .
V okamžení
své deset rukou meče pozdvihují
a deset rukou rány připravují —
leč marně . . .
Ale Ptáček lano,
jež předem již měl chytře přichystáno
kol pána z Dubé obhodil a k zemi
jej náhle strhnul . . .
V předhradí i hradu
se rozhostilo ticho po tom pádu.
Pak na Sionu smutek mezi všemi . . .
zde v staních jásot . . .
Konec všemu sporu!
Jan Roháč jat! Ó jak ta hanba pálí!

„Tak co? Jsi ještě plný vzdoru?
Chceš ještě láti pánům, mně a králi?
Teď, strýče, mluv. Jsi cele v moci moji.“

Roháč z Dubé:

„Vždy zrádcem byls a jsi i v tomto boji.

Teď nejvyšší jsi hofmistr a sudí:
máš mzdu tvé zrady — ve mně hnus to budí.“

Hynek Ptáček:

„Tak zhyň! Jsi ztracen.
Já tě pošlu králi,
a věz, že ten tě za nic nepochválí.“

Roháč z Dubé:

Když zemru, zemru. Já se nepokořím
před mocí, proti které hněvem hořím.
Já vím, že král vám všechněm zkázu snuje.
Ne mně, nechť jiným milost prokazuje.



VI.

OUF JEZDCŮ s cvalem jede k Praze
zlaté.

Jan Roháč, smutný, obě ruce spiaté,
jsa bez meče i přilby, bez brnění,
jest v středu houfu toho. Avšak není
jen sám. Jeť půl sta věrných bratří jeho,
a všichni v těžkých poutech, blízko něho.

A rychlý posel dávno zmizel v dáli,
by o Sionu vypravoval králi:
jak zplanul ohněm; pak jest rozvalený;
jak k nebi trčí pouze holé stěny;
pak celé mužstvo houfu Roháčova,
když v noci odcházeli, byli polapáni
a rychlým bojem zbaveni svých zbraní.

A zvláště rád a s chutí — slyšte zlatá slova! —
o Roháčovi ohlašoval dále,
že zajat byl; že v bezpečí se chová;
že již se blíží na soud pána krále . . .

I rozhlaholilo se na sta zvonů.

A kde kdo v Praze ptal se: „Co se děje?“
a herold volal — očima se směje —
že jat byl hejtman Roháč ze Sionu.

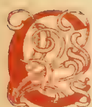
A ještě v Praze četné zvony zněly,
když od sionských trosek docházeli
jak Češi tak i Uhři Orságovi.

Pán Hynek čeká přízně důkaz nový . . .

A v pevné věži v temném uvěznění
Jan Roháč dumá . . .
Jak se časy mění!



VII.

O ZA SLAVNOST to v Menším městě
Prahy?

Ze stavu panského i rytířského
jdou vzácní muži na hrad krále svého.

Té nádhery! Máť každý úbor drahý
a na šíji své odznak důstojnosti.

Síň velká hradní mnoho pánů hostí —
aj budeť dnes v tom velkém zdobném sále
soud zemský jednat v přítomnosti krále.

Již na lavicích jsou tu soudci kmeti,
a tichý šepot od úst k ústům letí.

Na způsob trůnu křeslo v čele stojí
se zemským znakem.

Herold v pestrém kroji
do sálu volá: „Tiše! Tiše! Právě
se k soudu blíží jeho Milosť v slávě“ —
a všichni vstali na to dané heslo.

A pojednou se dvéře otevřely
a vešel král. A vážný, neveselý,
se posadil na pozlacené křeslo.

Všech očí hned se k němu obrátily:
„Jak sestárlý je — mdlý a beze síly!“

A dvéře zas se náhle otevřely
a ozbrojené stráže oddíl bdělý,
hle, veletruchlou povinnost tu koná
a vede vězně: pána ze Siona.

Muž statný, s vousem jako holub sivý,
a s okem jako sokol z horské nivy,
a s rukou silnou jako ocelivou,
a s duší zlatou, něžnou, z Boha živou —
Jan Roháč z Dubé, těžkým poutem spiatý,
v síň vchází, hrdě, vzhůru krásnou hlavu.

Jej zdobí nejen pás ten jeho zlatý,
i jizvy jeho věští jeho slávu.
Zjev předůstojný! V pravdě rytíř pravý!

I kyna vlídně, pány vůkol zdraví . . .

Soud počal jednat s přísnou obřadností.
Nejvysší zemský písař, znalý práva,
hned silným hlasem jména vyvolává
a na to žalobu čte, příkrou dosti:

„Jan Roháč z Dubé a pán na Sionu
jest nepřítelem blaha veřejného.
Onť rušil mír a bořil základ trónu
a často tupil zjevně krále svého.

Když sněm již byl se smluvil s pánem králem,
on vzdoroval a trval v boji stálém.

Jest hrubě vinen též i loupežemi —
a vším tím škodil církvi, králi, zemi“ . . .

I dočet.

Tu pak povstal z místa svého
Jan Hynce Ptáček, hofmistr a sudí,
a jal se prosit jeho Milost krále,
by to, co někdy mnohou hořkost budí,
směl zamezit.
Jeť vezeň strýcem jeho,
a nad to žil s ním ve zlé vůli stále.
Své jinému dnes místo i hlas dává,
by předešlo se zlehčování práva . . .

Král Zikmunt kynul milostivě hlavou,
že souhlasí s tou cestou vyhýbavou.

Pak Jana z Dubé velel předvolati
a ptal se, co v svém zájmu může dáti
za odpověď.
Pán z Dubé klidně pravil:

„Chci stručně mluvit, abych neunavil.
Co kdy jsem činil, vždy jsem činil mile
dle povinnosti, v snaze ušlechtilé,
jsa Čech a křesťan, jako člověk přímý,
jenž zhrdá lží a skutky falešnými.

I prosím pány kmety na lavici,
by dovolili mě tu směle říci,
že vším je vinen ten, jenž mistra Jana
dal odsoudit jak lotra, rufiána,
jenž křižáky sem vodil v českou zemi,
jsa vinen válek ukrutnostmi všemi.
V něm zosobněnu lež i faleš vidím —
Jsem nevinen; jen svědomím se řídím.“

Byl němý úžas kolem odpovědí . . .

Král volá svědky, kteří něco vědí,
co žalobu by mohlo podepříti —
leč nižádný se nechce přihlásiti.

Však jeden přece!

Hle! Vždyť je to Jiří,
syn pána Viktorina Kunštátského.

Té smělosti, že blíže k šraňku míří!

Jeť sotva třikrát šest let věku jeho.

I pravil:

„Dříve v celé zemi šířil
se tuhý odpor proti pánu králi;
teď s jeho Milostí se národ smířil,
jen Roháč zůstal v odporu svém stálý.

Co činil, právem válečným on činil:
a proto soudím, že se neprovinil.
A tudíž Majestátu přítomného
(i ovšem ne jinak než u vážnosti)
dnes prosím, aby užil práva svého
a vězni odpustil ne v nemilosti.“

I přikývnuli v souhlas mnozí páni.

A bylo chvilku rušné šepotání.

I divili se staří trůnu rádci,
kde smělost že se vzala v tomto mládci.

Tu předstoupiv pan Hynek Ptáček pravil:

„Všech ohledů mne vlastně strýc můj zbavil.
I bojoval jsem mocně proti němu,
leč přes to dík buď pánu Kunštatskému:
já přidávám se k jeho prosbě cele..."

Soud vynes ortel velmi obezřele:

Jan Roháč z Dubé, hejtman na Sionu,
svým hrdlem propad; ale milosti se
přec doporoučí královského trónu.

Král povstal. Proč je bledý? A proč chví se?

I děl:
„Mějž právo průchod. Ortel potvrzuji.
Pro zločiny své, všecky velmi hrubé,
buď zítra popraven Jan Roháč z Dubé —
Je meče nehoden...
Teď milost moje:
Smí ozdobit se jako rytíř pásem,
smí vzíti také ostruhy si svoje:
však že mne potupil a skrušil bolem,
buď před svou smrtí mučen, lámán kolem.

I vzkřiknul Roháč:
„Slyšte! Slyšte, páni!
Toť věru královské je slitování.

To dokáže jen on. Je vrahem dosud.
Ó vypíchněte mi již oči obě,
bych neviděl ho, vtělený svůj osud.“

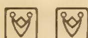
„Já zemru“ . . .
„Brzo zemřeš také, pane;
a duše tvoje po nedlouhé době
na soudu Božím s mojí duší stane“ . . .

I bylo pohnutí. Byl úžas němý.
Král Zikmunt klopil oči přede všemi . . .

Jan Roháč odveden byl bdělou stráží.

A vzdáliti se chce i Zikmunt nyní.
Leč marně, marně povstati se snaží —
je ochromen . . . I museli jej jiní
pryč nésti s pozlaceným křeslem jeho . . .

A to byl konec soudu královského.



VIII.

OD DOMU RADNÍHO na Městě starém,
tam směrem k bráně Horské zvolna spěje,
jde truchlý průvod pozdním letním žárem,
tak vážně, jako když se pohřeb děje . . .

Houf válečníků, kteří na Sionu
tak chrabře bránili se v zhoubců shonu,
a teprv potom zbraně odevzdali,
když viděli že jejich pána jali:
ten houfec v středu ozbrojené stráže
jde na popravu, jak to ortel káže . . .

A ubohý Jan z Dubé! Klidně sedí
na povoze a smutně vůkol hledí.
Bylť včera mučen. Zle byl lámán kolem . . .
I úpí . . . Strachem? Ne! Všech údů bolem.

Kam hledíš, pane?
Zrak máš otevřený,
leč zdá se mi, že neznamenáš změny,
jež stala se.
Snad do své duše zíráš
a knihu paměti své tiše otevíráš . . .

Ba vzpomínám.
Můj celý život bojem
a zápasem byl v zájmu pravdy, cnosti.
Byl sen, jenž bývá děšen nepokojem
a potom končí drsnou skutečností.

Co přijde nyní? Přijde život pravý?
Kéž přijde život pravdy, lásky, slávy!

Já v noci snil. Či nebylo to snění?
Ó někdy sen je pravdy zobrazení.

Mně zdálo se: Jsem na Sionu zase;
však byl to Sion v jiné lepší kráse.
Byl jaksi větší milý Sion celý:
ty jeho brány křišťálem se skvěly
a jeho zdivo bylo sněhobílé
a cesty jako zlaté . . .

Lidé čile
a přívětivě, šťastně, převesele,
jak neznali by smutku nebo žele,
se procházeli Sionem tím novým,
v němž slunce plálo leskem démantovým.

Tři ženy ke mně tiše přistoupily
a jedna po druhé mne vlídně oslovily:

„Mne neznáš?“
„Znám. Tys drahá matka moje.
Ó kterak zmizely tu vrásky tvoje!“

„Mne neznáš?“
„Znám. Tys moje milá dcera,
jež zemřela mi — je to jako včera.
Ó jak jsi vzrostla, vzrostla do své krásy!“

„Mne neznáš?“
„Znám, ó choti věčně drahá,
již zabila mně Uhrů luza dravá.
Máš půvabnější líce, zrak i vlasy.“

I zavedly mne ženy tyto drahé
do libosadu plničkého kvítí,
přepestrých barev, sladké vůně vlahé;

kde čistou zeleň stromů bylo zříti
a na nich množství přežádoucích plodů;
kde potok bublal, žena živou vodu,
kde slunce plálo v modru na výsosti,
kde duši hřálo všecko blažeností . . .

I pravily mi: „Zde je dobře býti.
Zde s námi na vždy, na vždy budeš žíti“ . . .

V tom zahřmělo . . .
                    Aj, dvéře otvírali —
a katané a stráž mne na smrt brali . . .

. . . .

I prošli tiše, vážně Horskou branou
a dál se brali cestou předepsanou.

Oj! jaký pohled v dáli!
                    Trojpatrové
je vidět lešení . . .
                Co to?
                    Aj, nové
to popraviště: půl sta přezáhadných
tam provazů a kliček visí zrádných . . .

A kolem zase silná stráže stojí
a za stráží dav lidu v hustém roji,
a v středu davu toho — snadné rozeznání —
i urození rytíři a páni,
a mezi nimi Ptáček a i čacký,
ač mladý ještě, Jiří Poděbradský.

Již stanul průvod blízko u lešení . . .
Ó truchlý výjev! Kdo tu dojat není?
A kdo má dosti síly promluviti?
Pán z Dubé zdá se tolik síly míti.

Roháč z Dubé:

„Ó bratří, odpusťte, že moji vinou
dnes v stínu hanby dnové vaši minou.“

Puškař Zelený:

„Proč prosíš, pane? Raděj přijmi díky,
a slyš své smrti věrné účastníky:
byls v boji hejtman náš a bratr milý
a vlídný otec v klidné míru chvíli.“

Roháč z Dubé:

„Šlo o vlast, o blaho šlo země celé;
šlo o to, sloužit Boží pravdě směle.“

Kněz Prostředek:

„Nechť kalich vítězí a zákon Boží!“

Výšek Račínský:

„Nechť shoda v Slovanstvu se stále množí!“

Roháč z Dubé:

„Ó vlasti! Miluji tě neskonale.
Buď s Bohem na vždy! A dejž Bůh ti krále,
jenž z české krve jsa a dobrý vládce,
by pravdu bránil a stál věrně v slově.“

Mistr popravčí:

„Již dost té řeči!
Vše je pohotově:
Již k dílu, pacholíci! Rychle — krátce“ —

Kněz Prostředek:

„Kristus nám za škody stojí,
stokrát víc slibuje;
pakli kdo proň život složí,
věčný míti bude . . .
Již klekněmež, ať Kristus hřích náš sejme,
a duše své již Bohu poroučejme“ . . .

Lid plakal. Reptal. Hrozil. Plakal znova . . .

Chval z Řičan a Jan Hertvík z Rousinova
a Beneš Mokrovous a Hynce Ptáček
(všem po tváři se šinul stín jak mráček)
si podávali němo ruce pravé,
a všichni chvíle té se odhodlali,
že odpovědné listy pošlou králi . . .

Pán Hynek zvolal:
„Ó té hanby žhavé!
Slyš, Jene, odpusť mně — jsem vinen v mnohém . . .“

Jan Roháč na to:
„Odpouštím. Buď s Bohem.“
Pak dodal:
„Mistře, chcešli zasloužiti
si zlatý pás můj, snaž se hbitým býti.
Tvé oko planoucí můj konec věstí —
Čiň rychle; hleď, ať je to bez bolesti . . .“

. . . .

Mikuláš z Pelhřimova:
„Rač v milosti je, Bože, k sobě vzíti . . .“

Zástup lidu:
„Amen. Pane, rač tak učiniti.“

P t á č e k z P i r k š t e j n a:

Jan Roháč umřel . . . Roháč z Dubé žije.
Teď na mně jest, co o n chtěl, mocně chtíti —
má snaha, bohdá, tuto skvrnu smyje!

J i ř í P o d ě b r a d s k ý:

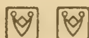
„Ó vyslyš, Pane, prosbu Roháčovu.
Dej české zemi z české krve krále,
jenž pravdu bránil by a stál vždy v slovu,
a český lid měl v lásce neskonalé!“

D i v i š B o ř e k z M i l e t í n k a:

„A žehnej každé věrné české straně . . .“

M i k u l á š z P e l h ř i m o v a:

A český národ přijmi kalich Páně
a Písmo — a buď věren obojímu.
Jen Bohu věř a sobě, nikdy Římu.



Svědectví dějin.

Ve smutných těch dobách obecné zmalátnělosti a nemužného podlézání, s nimiž po vlasti se setkáváme, spočine zrak s údivem na muži hrdinovi, který pamětliv minulé slávy a pohrdaje hubeným soustem národu našemu pyšně předhozeným, ráznosti Žižkovou a duchem Prokopovým vytrval až do posledního vzdechu, v zápase nerovném sice, ale za to velepamátném.

Hrdinou tím byl hejtman táborský Jan Roháč z Dubé.

Slyšeli jsme o muži tom, kterak vida národ střemhlav řítiti se v propast, hleděl aspoň bratrstvo Táborské povzbuditi k nové činnosti; než úmysl jeho se nezdařil, a hrdý druhdy Tábor nedbaje slov Roháčových, dožebrával se milosti zrovna tak jako ti ostatní.

Toho nesnesla hrdá mysl věhlasného válečníka a on shromáždiv kolem sebe hrstku stejně smýšlejících bratří uchýlil se s nimi na hrad Sion, který si byl poblíže bojiště Malešovského postavil.

Odtud odpověděl (vypověděl válku) Sigmuntovi a počal s družinou svou králi veliké činiti škody. Z jara roku 1437 zajal stádo volů hnaných pro potřebu královu z Uher a ukořistil mnoho sudů vzácných vín.

Čin tento rozlítil Sigmunta a on počátkem měsíce května (1437) nařídil vojenskou výpravu proti Sionu, ustanoviv za velitele výpravy té příbuzného Roháčova a v době té nejvyššího hofmistra pana Hynka Ptáčka z Pirkšteina.

Výprava byla hojnou; vytáhliť někteří páni, města, Pražané Staroměstští i mnozí Novoměstští majíce v čele prvního konšela čili primasa pekaře Jana Literata, jenž odcházeje do pole jako muž opatrný poslední pořízení své v městské knihy vepsati dal.

Sigmunt vypravil družinu svou českou i uherskou a sám ji vyprovodil.

Než hradby Sionu byly tvrdé a pan Roháč opatrný i udatný; nejen že obléhání pevného hradu se protahovalo, ale zatím počalo svítati mnohým, kdož pro vlastní zisk a prospěch byli zapomenuli na dobro vlasti a národa.

Sigmund, který se byl zatím k vůli některým záležitostem říšským do Chebu odebral, velice byl obratem tím překvapen.

S těžkým srdcem píše panu Oldřichovi z Rožmberka: „Zamůtiliť sú nás velmi listy svými ti, jenž u Siona ležie, psavše nám o rozličných a mnohých pracech svých i nebezpečnostech, a že jich jest velmi málo.

A k tomu druzí v témž kraji sněmy jakés jednají, listy po městech i kdež vědie rozpisujíc, že by z toho mnoho dobrého mělo jíti; ježtoť my tomu rozuměti nikoli nemóžem.

Protož milý, pro Hospodina již opatř čest naši i té země a nemeškej lidí svých tam k Sionu také vypraviti."

A Sigmunt vrátiv se sám vyslal své Uhry pod Sion, ale Roháč vzdoroval.

Kronikář český a pozdější papež Pius II. takto o tom napsal: „(Roháč) obležen byl na svém hradě za čtyři měsíce a vší silou i mocí dobýván; ale že hrad na vrchu hory postaven a valem a příkopy a zdmi dostatečně ohrazen byl, nesnadno bylo jej přemoci a dobyti.

A protož Ptáček nastavěl věží, kteréž by pevnosti a zdi zámku převyšovaly, z nichžto rozkázal stříleti do zámku; mnozí s obojí strany padali, ale více dobývajících, proti nimž řídko které vystřelení daremné a na chybu bylo.

Přistoupiti blíže ke zdem bránil příkop hluboký, v němžto ačkoli nebylo vody, však pracné a nebezpečné bylo vojákům do něho se spustiti a zase nahoru na valy, kteréž byly okolo zdí, vylézti pro množství husté střelby, kteráž z hradu šla; štolami tedy podzemními přístup sobě ku příkopům dělali zanechavše před příkopem něco málo země ku podobenství dveří, aby lest jejich poznána býti nemohla.

To spůsobivše čekali na vítr, kterýžby z ležení na hrad vál; ten když se prudce zdvihl (6. září 1437) vojáci vzavše na se odění, do štoly vešli; zatím jiní střelbu k zámku pustili a všechna děla pojednou vypálili, aby dým od prachu a ohně na hrad se obrátil. V tom onino štolu prorazivše do příkopu skočili a přistavivše žebříky na valy útokem je slézti usilovali.

Přihodilo se, že toho času Roháč obědval; nemnozí ježto zdi střehli, pokřik učinili; z toho vznikl poplach, že

odevšad obležení běželi bránit valův. Roháč také zanechav jídla a uchvátiv zbroj, pospíšil z hradu, aby své ochránil.

Bili se současně na mnoha místech velmi ukrutně; zvláště kdež Roháč přítomen byl.

Mezi tím s jiné strany nepřátelé valů se zmocnili a mnohé povraždivše do hradu se tiskli. Roháč chvátaje navrátiti se k hradu, zaskočen jest a jat."

Když pak Ptáček bez meškání o události této císaři věděti dal, ten radostí hned po celé Praze a ve všech kostelích to rozzvoniti kázal.

Dobytý hrad spálen a rozvalen.

Pan Jan Roháč přiveden byv před Sigmunta, nechtěl naň ani pohleděti a prosil, aby zraku byl zbaven, aby na ohavného muže toho patřiti nemohl.

Starý letopisec vypravuje: „A potom v neděli na den narozenie matky božie pán Ptáček s jinými pány vrátil se do Prahy se vším vojskem, zkaziv hrad Sion.

I přivedli sú s sebú pána Jana Roháče a rytieře Výška z Polsky a kněze Martina Prostředka a Zeleného Puškaře s jinými mnohými.

Kdežto hned tu Roháč, rytieř udatný, veden jest na rathúz, mučen a tázán tak ukrutně, až z něho střeva vyplynula; a na zajtří v ponděli veden jest se všemi svými k šibenici. A ač jest byl pán korouhevný a strýc páně Ptáčkuov, musil však viseti z rozkázání ciesařova na šibenici s tovaryši svými, kterýchž bylo na šedesát; Roháč najvýše a tito tří pod ním na jiné šibenici a pak jiní tepruv na obecní šibenici.

I byl velmi veliký pláč v lidu za dlúhý čas; a vždycky lidé plakávali, když byla zmienka o tom, jakož o tom staří vyznávali . . .“

J. Lacina: Česká kronika str. 1312—1319.

Srovnej: F. Palacký: Dějiny národu českého, III. str. 392—395 a K. V. Zap: Českomoravská kronika str. 606—607.



Dějiny učí nejen tomu,
co se kdysi dělo,
ale i tomu,
co by se stále díti mělo.

Opravy.

Str.	15	řád.	15	má	státi:	jež Uhři uloupili na Moravě
„	19	„	5	„	„	džbány
„	31	„	1	„	„	Ve stínu
„	33	„	19	„	„	a schyluje se
„	42	„	1	„	„	A v předu, v zadu, v pravo, v levo, valné
„	42	„	22	„	„	Aj, vzhůru most!
„	45	„	4	„	„	Je v středu houfu toho
„	52	„	12	„	„	Soud stvrzuji i já svým hlasem.